

האגף לחשבון הנזק

א. ס. כ. 378

**מקבלי קצבאות
זקנה ושאירים
בבנק הדואר
באמצעות
מיופה כח**

סקר מנהלי מס' 1

מקבלי קצבאות זקנה ושאיירים

בבנק הדואר

באמצעות מיומח כח

ירושלים, תשל"ג

ת ו כ ן ה ע נ י ן ם

מ ב א

9	שיטות והגדרות
13	סכום הממצאים
23	מסקנות
24	סיכום
25	הסברים ללוחות

ל ו ח ו ת

29	שעור פדיון הקצבה בשלשת ימי החשלוּם הראשונים, לפי סניפי דאר.	.1
29	שעור פודי קצבה באמצעות יפוי כח לפי סניפים (ממוצע של 3 חדשי הבדיקה).	.2
30	שעור מקבלי קצבה באמצעות יפוי כח, באפן קבוע, לפי סניפים.	.3
30	מקבלי הקצבה לפי מצב משפחתי באוכלוסית הסקר ובאוכלוסיה הכללית של מקבלי קצבאות זו"ש.	.4
31	לוח השוואתי של בעלי קצבה לפי מין באוכלוסית הסקר ובאוכלוסית מקבלי קצבאות זו"ש.	.5
31	לוח השוואתי של מקבלי קצבה לפי גיל.	.6
32	מקבלי קצבה לפי סיבות לאי פדיות הקצבה באופן עצמי.	.7
32	מקבלי קצבה לפי פהיה עצמית בעבר.	.8
32	מקבלי קצבה לפי מידת קביעותו של מיופה הכח.	.9
33	מקבלי הקצבה לפי יחס הקרבה אל מיופה הכח ומקום מגוריו.	.10
34	בעלי הקצבה לפי מידת שלמות העברת הקצבה ומקום מגורים.	.11
35	הסיבות לאי העברת הקצבה לפי צורת המגורים של מיופה הכח.	.12
36	מקבלי הקצבה לפי צורת מילוי טופס יפוי הכח ורמת ההשכלה.	.13
37	מקבלי קצבה שאינם ממלאים בעצמם את הטפס לפי: חותמים, לא חותמים על הטופס ולפי מקום מגוריו של מיופה הכח.	.14
37	בעלי הקצבה שמקבלים ואינם מקבלים את הספח לפי מידת ידיעתם על הספח והשוואת הסכומים.	.15

עמוד מס'

16. מקבלי קצבה שאינם משו וים את הסכום המועבר להם עם הסכום הרשום בספח לפי הסבות לאי השוואה. 37
17. בעלי הקצבה לפי מידת זהות סכום הקצבה המועבר אליהם עם הסכום המשולם ע"י המוסד לביטוח לאומי. 38
18. בעלי הקצבה לפי מקום מגוריהם ומידת החזרת תעודת זהות. 39
19. בעלי הקצבה לפי יחסם להעברת הקצבה לחשבון הבנק. 40
20. בעלי הקצבה לפי הסיבות שציינו לאי רצונם לקבל את הקצבה בבנק (כולל תשובות האנשים שלהם חשבון בבנק). 40
21. מידת שביעות-רצון מהתנאים בדאר, לפי בתי הדאר שנחקרו. 41
22. בעלי הקצבה לפי סוג הבטוח הרפואי. 42

קיצורים

זו"ש - זקנה ושאירים.

ח ק ד ח

אנו שמחים להגיש בזה ממצאי הסקר על פדיון קצבאות זקנה ושאיירים בבנק הדואר באמצעות יפויי כח. הסקר בחן את השכיחות של שימוש חוזר ביפויי כח ובדק מי הן הקבוצות בהן גדולה תחולת השימוש באמצעי זה ומה הן התכונות והנסיבות היכולות להסביר דפוסי התנהגות אלו.

סקר זה הינו ראשון בסדרת סקרים הבודקת המשמעות של שיטות תשלום שונות הנהוגות במוסד לגבי אוכלוסיית הזכאים לסוגיהם. הוא פותח סדרה חדשה של פרסומים שעניינה נושאים הקשורים במנהל ושיטות טיפול.

הסקר נערך לפי יוזמתו, ובעזרתו של ענף זקנה ושאיירים. ריכזו אותו הגב' פלורסהיים מהענף לזקנה ושאיירים ומר ש. כהן, חוקר בכיר באגף למחקר ותכנון. תודתנו נתונה לגב' נ. שמאי שליוותה את הפעולה בעצה ובהדרכה, ולכל העובדים האחרים שנטלו חלק בביצוע הסקר.

ד. רוטר

מנהל האגף
למחקר ולתכנון

ס ר ט ו מ י ח א ג ף ל ח כ נ ו ן ו מ ח ק ר

	- <u>שנתון סטטיסטי</u>
האחרון שהופיע 1968/69 בדפוס 1971/72	
* החל להופיע בשנת 1971	- <u>רבעון סטטיסטי</u>
	- <u>סקרים</u>
"נתוח דחיות של חביעות לקצבת זקנה ושאירים לפי סיבות, לשנים 1969/70". (אזל)	סקר מס' 1:
"העדרות נשים מעבודה כתוצאה מסבוכים בהריון (מאי - יוני 1971)	סקר מס' 2:
"המבוטחים הלא-שכירים, עיבודים סטטיסטיים ממשלוח פנקסי מקדמות לשנת 1971/72". (אזל)	סקר מס' 3:
"החוב, הפוטנציאל ועומק הפיגור, בגביה ממעבידים (ליום 31.3.71)". (אזל)	סקר מס' 4:
"מקבלי קצבאות זקנה, שאירים ומשפחות מרובות ילדים לפי הישוב, 1971". (אזל)	סקר מס' 5:
"יתומים בגיל בית ספר תיכון". (אזל)	סקר מס' 6:

מבוא

שיטות והגדרות

1. מ ב א

לפי חק הביטוח הלאומי ותקנותיו רשאי המוסד לביטוח לאומי לשלם את הקצבה באמצעות בנק הדאר, בנק או המחאת דאר.

הזכות לקצבה אינה נתנת להעברה. בתנאים מסויימים, כאשר בר הקצבה גר במקום שאושר ע"י השר, ניתן לשלם את הקצבה למנהלת המקום. כמו כן רשאי בית הדין להורות למוסד לשלם את הקצבה לידי אדם שבית הדין ימנהו לכך.

הדרכים המקובלות במוסד לתשלום הקצבה הן באמצעות בנק הדאר ובאמצעות העברת הקצבה לחשבון האישי של בר הקצבה בבנק.

במסגרת בדיקות שונות שיערכו על מנת להשיב על השאלה השנויה במחלוקת במוסד: "תשלום קצבה בבנק או בבית דואר?" נערך הסקר - "פדיון קיצבאות זו"ש באמצעות יפוי כח", שהוזמן ע"י ענף זו"ש במטרה לענות על שתי שאלות עיקריות:

א. באיזו מידה מהווה הסדר תשלום הקצבה, באמצעות יפוי כח, פתרון לאנשים שאינם יכולים לגבות את הקצבה בעצמם.

ב. האם הקצבה הנפדית ע"י מיופה הכח מועברת לבעליה.

הטענה העיקרית המושמעת כנגד תשלום קצבה בבנק הדאר היא שמתן אפשרות לפדות את הקצבה באמצעות יפוי כח, עלול לפתוח פתח לניצול לרעה של הסדר זה. לכך המטרה העיקרית של הסקר היתה לבדוק האם אמנם קיימים מקרים של ניצול לרעה ע"י מיופה הכח או האם שיטה זו פותחת פתח לקבלת קצבה שלא כדין, לניצולו של בעל הקצבה וכו'.

מטרות נוספות הן לעמוד על שעור התופעה של פדיון קצבה באמצעות יפוי כח בכלל ופדיון באמצעות יפוי כח, באופן קבוע - בפרט: וכן לעמוד על תכונותיהם של מקבלי הקצבה הפודים אותה באמצעות מיופה כח באורח קבוע - תכונות דמוגרפיות, רמת השכלה, מצב בריאות וכו'.

במקרה שהסקר יצביע כי השיטה אינה משביעה רצון תבדקנה דרכים אלטרנטיביות להעברת הקצבה, אחת הדרכים האפשריות היא העברת הקצבה באמצעות מתנדבים שפעילותם במוסד קבלה לאחרונה תנופה רבה.

2. האוכלוסיה

אוכלוסית הסקר היא - כל מקבלי קצבאות זקנה ושאיירים (זו"ש) באמצעות מיופי-כח, באורח קבוע.

מאחר ומבחינה מעשית לא ניתן היה לחקור את כל האוכלוסיה, נבחרה אוכלוסיה חלקית הפודה את קצבותיה בשבעה בתי דאר שנראו כמיצגים את האוכלוסיה הכללית.

חמישה בתי דאר בירושלים, והם:

- א. בית הדאר במאה שערים;
- ב. בית הדאר במחנה יהודה;
- ג. בית הדאר בקרית יובל;
- ד. בית הדאר בעמק רפאים;
- ה. בית הדאר ברחביה.

ושני בתי דאר ברמת-גן:

- א. בית הדאר ברח' הראה ברמת-גן;
- ב. בית הדאר ברמת-יצחק.

ס"ה מקבלי קצבאות זו"ש בסניפים הנ"ל היה בעת עריכת הסקר - 8727 איש. מאחר ובמחקר קודם, שנערך ע"י המחלקה למחקר וסטטיסטיקה, נמצא כי 50% מכלל מקבלי הקצבה פודים את קצבתם ביום הראשון לתשלום (שהוא ה-28 לכל חודש) היתה ההנחה כי רב מקבלי הקצבה פודים את קצבתם בשלושת הימים הראשונים לתשלום. האוכלוסיה החלקית שנחקרה היתה, לכן, כל האנשים שפדו את קצבתם, בבתי הדאר הנ"ל, בשלושת הימים הראשונים לתשלום, בחדשי הבדיקה. מאחר שהמטרה היתה לאתר את פודי הקצבאות, באמצעות יפוי כח, באפן קבוע, הוחלט כי מי שיפדה את הקצבה שלשה חדשים רצופים, באמצעות מיופה כח, יוגדר כפונה קצבה באמצעות יפוי כח באפן קבוע. חדשי הבדיקה היו: דצמבר 1971, ינואר 1972 ופברואר 1972.

3. ה מ ד ג ם

נתקבלה רשימת פודי הקצבה, באמצעות יפוי כח, במשך שלשה חדשים רצופים - סך הכל 455 איש. מתוך רשימה זו הוצא מדגם מקרי של 234 איש אשר נחקר באמצעות בקורי בית של פוקדים ע"י מילוי שאלון. ס"ה רואינו 206 איש. 28 אנשים, המהווים 12% מהמדגם לא רואינו בגלל קיום מקרי אפס ומקרי נפל מסיבות של פטירות, אי-איתורם בכחבת, שינוי כחבת, חסר יכולת לענות וכו'.

4. ש י ט ו ת ה ע ב ו ד ה

א. עבודת השדה בבתי הדאר

בכל אחד מבתי הדאר הנ"ל הושב, במשך שלשת ימי התשלום הראשונים, עובד המוסד אשר צויד ברשימת התשלומים של אותו בית הדאר. פקידי הדאר העבירו לו את כל הקבלות של תשלומי הקצבה (גם של הפוקדים בעצמם) ואת כל טפסי יפויי הכח. העובד סמן ברשימת התשלומים את כל פודי הקצבה בשלשת ימי הבדיקה ומתוכם את כל פודי הקצבה באמצעות מיופה כח. כאמור, על פעולה זו חזרו במשך שלשה חדשים. באפן כזה נוצרו שלש רשימות, כל רשימה התיחסה לחדש בדיקה אחד.

הפגשה ידנית

ב.

בשלב השני נערכת הפגשה ידנית של כל האנשים אשר פדו את קצבתם במשך שלשה חדשים רצופים, בשלשת ימי התשלום הראשונים ומתוכם נערכת הפגשה של האנשים אשר פדו את קצבתם באמצעות מיופה כח, באפן רצוף. מפעולת ההפגשה נתקבלה, כאמור, רשימת פודי הקצבה באמצעות יפוי כח, במשך שלשה חדשים רצופים, ומתוכם הוצא המדגם.

הראיון

ג.

מטרת הראיון היתה לעמד על התכונות הדמוגרפיות המאפיינות את המשתתפים לקבוצה זו כגון: גיל, מין, מצב משפחתי, השכלה וכו'. כן ניסה הראיון לעמוד על הסיבות שהביאו לפדיון הקצבה, באמצעות יפוי כח כגון: מצב בריאותו של מקבל הקצבה (האם הוא מרותק למיטה, מתקשה בהליכה, חולני וכו') או התנאים הפיזיים בבית הדאר כגון: קיומם או העדרם של ספסלים, צפיפות בתור וכן יחס פקידי הדאר אל ציבור מקבלי הקצבה והמרחק בין מקום המגורים לבין בית הדאר.

המטרה המרכזית היתה לבדק האם קימים מקרים של תשלום קצבה, באמצעות יפוי כח שלא כדין (למשל מקבל הקצבה נפטר והמיופה-כח ממשיך לפדות את קצבתו, לאחר מותו).

האם קימים מקרים של ניצול לרעה של שיטה זו ע"י מיופי הכח? למשל המיופה לא מוסר את הקצבה לידי מקבלה, מוסר את חלקה או משהה את תשלום הקצבה.

לצורך מטרה זו ניסה הראיון לעמד על זהותו של מיופה הכח, על מהות קרבתו לבעל הקצבה, על מקום מגוריו ועל מידת קביעות פדיון הקצבה על ידו.

מאחר וסקר זה מהווה חלק מבדיקות נרחבות יותר בנושא - "הבטחת תשלום קצבה לזקנים" נוצל שאלון זה גם לשם ברור יחסו של מקבל הקצבה לאפשרות האלטרנטיבית של תשלום הקצבה בבנק.

ס ב ו ם ח מ מ צ א י ם

1. כ ל ל י

כאמור במבוא, ההשערה המרכזית בסקר זה היתה כי ההסדר של פדיון קצבה באמצעות יפוי כח, יוצר בפוטנציה אפשרות לניצולו לרעה.

בדיקת השערה זו כרוכה בקשיים מרובים הנעוצים בבעיות מתודולוגיות שונות של קביעת קריטריונים להערכה וכן בבעיה של מהימנות נמוכה של תשובות המרואינים שהתכונות האפיניות להם, בד"כ, הם: גיל גבוה, מצב בריאות לקוי, רמה השכלתית נמוכה, זכרון חלש ותלות באחרים.

על אף המגבלות לעיל, הוגדרו מספר אינדיקטורים שאף אם אין הם יכולים לתת תשובה חד-משמעית להשערה המרכזית שהועלתה, הם מצביעים על מידת האפשרות של ניצול ההסדר לרעה.

בנוסף לממצאים הבאים לענות על ההשערה הנ"ל, יוצגו ממצאים נוספים אודות עצמת תופעת פדיון הקצבה באמצעות יפוי כח, מאפינים דמוגרפיים וכלליים של האוכלוסיה "מיפת הכח", סוגי הזיקה של בעל הקצבה למופח כוחו, דעתם של בעלי הקצבה על התנאים השוררים בבתי הדאר ועוד.

2. ממצאים אודות שעור פדיון הקצבה בימים הראשונים של החדש

הסקר מצביע על הכוז גדול מאד של אנשים הפודים קצבתם במשך שלשת הימים הראשונים של התשלום, דהינו, בין ה-28 ל-30 לחדש.

בממוצע פדו למעלה מ-60% ממקבלי הקצבה בבתי הדאר שנבדקו, את קצבתם בשלשת הימים הראשונים לתשלום ומחציתם פדו את הקצבה כבר ביום הראשון לתשלום.

ניתן להסביר תופעה זו ראשית בכך שעבור מרבית בעלי הקצבה מהווה קצבת הבטוח הלאומי מקור הכנסה יחיד או לפחות עיקרי (הסקרים שנערכו בבאר-שבע, פתח-תקוה ויבנה הצביעו על 60% - 50%) ולכן ממהרים הזכאים לפדות את הקצבה מיד עם התחלת התשלום. שנית, יתכן כי פועלים כאן גורמים פסיכולוגיים נוספים, המתבטאים בכך שאוכלוסיה זו אינה מבינה שניתן לפדות את הקצבה במשך כל החדש ומגלה חשש שמא הכסף יאזל אם לא יפדה מיד.

יחד עם זאת, יתכן שעבור חלק ממקבלי הקצבה הציפיה בתור בסניף הדאר בעיקר בימים "העמוסים" מהווה מפגש חברתי וחוויה לכשעצמה.

3. שכיחות התופעה של פדיון הקצבה באמצעות מיופה כח

כ-19% מכלל מקבלי קצבות זו"ש, בממוצע בכל חדש, פודים את קצבתם באמצעות מיופה כח (שעור דומה התקבל בבדיקה שנערכה ע"י יחידת או"ש ב-1970). מובן שאחוז זה כולל בתוכו גם כאלו שפדו את קצבתם, בדרך זו, באפן מקרי וחד-פעמי. ענין רב יותר יש לכן, בשעור בעלי הקצבה הפודים קצבתם באמצעות מיופה כח, באורח קבע. דהיינו, לפי הגדרת הסקר - אנשים שפדו את קצבתם באמצעות מיופה כח, במשך שלש פעמים רצופות. נמצא כי כ-14% מהאוכלוסיה פודים את קצבתם באורח קבוע באמצעות מיופה כח. אחוז זה שונה בסניפי הדאר שנבדקו. ברמת-גן הגיע האחוז ל-10 לעומת 17% בבית הדאר בשכונת מחנה יהודה ו-19% בבית הדאר במאה שערים.

הבדלים אלו נעוצים כנראה:

(א) ברמת ההשכלה הנמוכה יותר של אוכלוסית השכונות האחרונות לעומת אוכלוסית רמת-גן.

(ב) בגורם הדתי המביא לשעור גבוה של פדיון קצבה באמצעות יפוי כח, בשכונת מאה שערים, מאחר ובאוכלוסיה הדתית אין הנשים נוטות ללכת לפדות קצבתן בעצמן.

70% מכלל הקשישים שפדו קצבתם במשך החדש הראשון לבדיקה, באמצעות מיופה כח, ממשיכים לפדותה בדרך זו גם בחדשים הבאים. אחוז זה מצביע על עצמתה של התופעה.

ממצא נוסף מצביע על כך שלמעלה מ-80% מכלל האוכלוסיה הנחקרת אינם מחליפים כלל את מיופה הכח.

4. מאפיינים דמוגרפיים וכלליים של הפודים קצבתם באמצעות מיופה כח

(א) השפעת המין, הגיל ורמת ההשכלה

משתנים דמוגרפיים עיקריים המשפיעים על התופעה של פדיון הקצבה באמצעות מיופה כח הם: מין וגיל. נמצא כי 70% מכלל האוכלוסיה הנחקרת

הנן נשים בעוד שבאוכלוסיה הכללית של מקבלי קצבאות זו"ש, מהוות הנשים כ-50% בלבד.

את הסיבה לתופעה זו יש לחפש, כנראה, בהשכלתן הנמוכה או בהעדר השכלה. מאחר ונמצא כי רב האוכלוסיה מאופינת בהשכלה נמוכה (אחת ההוכחות הבולטות לכך היא החתמת טפס יפויי הכח באמצעות טביעת אצבע) יש לשער כי תכונה זו "פוגעת" בד"כ יותר בנשים מאשר בגברים ולכן אחוז הנשים בקרב המדגם הוא גבוה כל כך. העדר השכלה וכן הגורם של אי יציאת רב הנשים לשוק העבודה גורמים לאי התמצאות הנשים בעניינים כספיים ובירוקרטיים.

השפעת הגיל היא, כצפוי, בכוון של עליית מידת התלות של הזקן באחרים. למעלה מ-30% מכלל פודי הקצבה ע"י מיופה כח הם בגיל של למעלה מ-80, לעומת חלקם של גילאים אלה באוכלוסיה הכללית של מקבלי קצבאות זו"ש, שאינו עולה על 14%.

השפעת מצב בריאות

(ב)

כ-45% ממקבלי קצבה, באמצעות מיופה כח, לא פדו מעולם את קצבתם בעצמם.

הסיבות העיקריות לפדיון הקצבה, באמצעות מיופה כח, הן סיבות בריאותיות כשבהן בולטים בעיקר קשיים בהליכה, כפי שניתן לראות בלוח א' שלהלן:

לוח א' - המרואינים לפי סיבות לפדית הקצבה באמצעות מיופה כח
(בא ח ו ז י ם)

החלוקה באחוזים	ה סי ב ה
100.0	סך - הכל
14.6	רתוק למיטה או לכסא
41.8	קשיים בהליכה
19.9	בריאות רופפת
4.9	בן הזוג פודה עבור שניהם
5.3	חוסר זמן לגשת לבית הדאר
1.9	בית הדאר מרוחק
6.3	הציפיה בתור מעיפת
5.3	סיבות אחרות

5.

אינדיקטורים לבדיקת ליקויים בשיטת פדיון הקצבה באמצעות מיופה כח

אחד הגורמים העיקריים לעריכת סקר זה היה, כאמור, החשש כי האפשרות הניתנת בסניפי הדאר לפדות את הקצבה באמצעות יפוי כח, פותחת פתח לניצול לרעה של הסדר זה.

השערה זו נבדקה ע"י שורה של משתנים. חלקם משתנים המתייחסים ישירות לתהליך פדיון הקצבה והעברתה לבעלה וחלקם משתנים הבודקים השערה זו בצורה עקיפה, כגון: משתנים העומדים על זהות מיופה הכח, על זיקתו אל מקבל הקצבה, מקום מגוריו וכו'.

א. משתנים "עקיפים"

(1) יחס הקרבה אל מיופה הכח ומקום מגוריו

למידת חשיפתו של הקשיש לאפשרות "ניצול לרעה" ע"י מיופה-הכח, יש קשר אל יחס הקרבה אליו ואל מקום מגוריו.

ההנחה היא כי ככל שעולה מידת קרבת הדם של מיופה הכח לבר הקצבה, כן קטנה יותר הסכנה לניצול לרעה של בר הקצבה. בני זוג או בנים הם אמינים יותר מאשר בני משפחה רחוקים יותר או אנשים שאינם קרובי משפחה כלל.

גם למקום מגוריו של בעל הקצבה, ביחס למקום מגוריו של מיופה הכח, יש משמעות רבה לענין זה. סביר להניח כי קיים קשר בין המרחק הגיאוגרפי ביניהם ובין האפשרות ל"ניצול לרעה". כאשר המיופה גר יחד עם מקבל הקצבה בדירה, הרי שהקשר ביניהם הנו בד"כ הדוק ויומיומי וברב המקרים הקשר מלווה בדאגה לקיומו של הקשיש ובערנות לבעיותיו השונות.

מאידך, כאשר מתגוררים בעלי הקצבה ומיופה כוחו בישובים שונים, מובן שהזיקה ביניהם חלשה יותר וזה עלול להוות פתח לניצול.

הלוח הבא מציג את התפלגות בעלי הקצבה לפי שני המשתנים הנ"ל,

באחוזים.

לוח ב' - מקבלי הקצבה באמצעות מיופה כח לפי הקרבה אל
מיופה הכח ומקום מגוריו
 (באחוזים)

גר בעיר אחרת	גר באותה עיר	גר עם בעל הקצבה	יחס הקרבה
-	-	24.7	בן-בת זוג
1.0	20.7	26.8	בן-בת
0.5	8.0	14.0	קרוב משפחה אחר
-	3.4	1.0	אחר

מלוח זה ניתן לראות כי כ-67% מכלל בעלי הקצבה גרים עם מיופה כוחם לעומת 1.5% הגרים בעיר אחרת.

כמו כן מראה הלוח כי 95% ממיופי הכח הנם קרובי משפחה ומתוכם 70% הם בעלי קרבה "חזקה" מאד (בן-בת זוג או בנים) לעומת כ-4.5% בהם אין מיופה הכח קרוב משפחה כלל.

אם אנו יוצאים מתוך ההנחה כי ה"חשופים" לניצול באופן ממשי הנם בעלי הקצבה שגרים בעיר אחרת מזו של מיופה הכח וכך אלה שמידת קרבתם למיופה הכח קטנה יותר, הרי אחוז בעלי הקצבה העלולים "להפגע" משיטת פדיון הקצבה באמצעות מיופה כח, מסתכם ב-6.

(2) חתימה על יפוי הכח והחזרת תעודת הזהות

כ-9% מבעלי הקצבה אינם חותמים כלל על טפס יפוי כח אך בלמעלה מ-60% של מקרים אלה גר בעל הקצבה עם מיופה הכח באותה דירה או באותה שכונה וכפי שהצביע הניתוח הקודם, אין "פגיעותם" רבה. למעשה רק 4% מכלל האוכלוסיה אינם חותמים על יפוי הכח מחד וגם חשופים, במידה זו או אחרת, לאפשרות של שמוש בלתי הוגן בשיטה, מאידך.

יחד עם זאת, תופעת אי חתימה של בעל הקצבה על יפוי הכח, הינה תופעה חמורה לכשעצמה. ראשית היא מהווה במפורש עבירה על החק, ועל הוראות בנק הדאר המחייבות את בעל הקצבה לחתום בעצמו על טפס יפוי הכח, ושנית אי-הקפדתם של פקידי הדאר על כך עלולה לעודד מיופי כח בלתי ישרים לנצל לרעה הסדר זה.

חיזוק נוסף לטענה זו, ניתן ע"י הממצא המורה כי בחלק גדול מהמקרים תעודת הזהות (שיש להציגה עם קבלת הקצבה) אינה מוחזרת כלל לבעל הקצבה והיא נמצאת דרך קבע ברשותו של מיופה הכח.

(3) העברת הספח לבעל הקצבה

למעלה מ-40% ממיופי הכח, המעבירים את הקצבה במלוואה או בחלקה לבעליה, אינם מצרפים אליה את הספח, כך שנמנעת מבעלי הקצבה האפשרות להשוות את הסכום המועבר להם עם הסכום המגיע להם - יתרה מזאת, הסתבר שרוב אלה שאינם מקבלים את הספח, אינם יודעים אפילו על קיומו כך שאיך באפשרותם אף לדרוש אותו. מובן שאיך להסיק ממצא זה על כוונות בלתי כשרות מצד מיופה הכח כי יתכן שזה נעשה בתום לב, מתוך אי-הכרה בחשיבותו של הספח ואולי מתוך הכרה שקיים אמון הדדי ביניהם, אשר לא מחייב הצגת "קבלה".

למרות זאת, למוסד לבטוח לאומי יש ענין במסירת הספח לבעל הקצבה שכן בנוסף להיותו, כאמור, מסמך לאמות הסכום המשולם, הוא מהווה אישור בפניה לגורמים שונים לשם מצוי זכויות שונות כגון: הנחות הנלוות למקבלי הט"ס, אישור לצורך פניה למוסד לבטוח לאומי וכו'. יש אם כן להגביר את תודעת הספח בציבור.

ב. משתנים "ישירים"

(1) העברת הקצבה מהמיופה אל בעל הקצבה

המשתנה החשוב ביותר והתלוי במידה רבה בשני משתנים קודמים שהוצגו - קרבה משפחתית ומקום מגורים - היא מידת העברת הקצבה ממיופה הכח אל בעל הקצבה.

משתנה זה מתיחס לא רק להעברת הקצבה או לאי העברתה, אלא גם להעברתה בשלמותה או בחלקה.

אחת הטענות שהושמעו כנגד השיטה היתה שחלק ממיופי הכח מנצלים את תמימותם וחסר ידיעתם של בעלי הקצבה ונוטלים "דמי עמלה" או שכר טרחה הגונים עבור השירות שהם נותנים.

הלוח הבא מציג את מידת העברת הקצבה ע"י המיופה לבעליה, לפי צורת המגורים.

לוח ג' - העברת הקצבה לפי מידת שלמותה ולפי צורת המגורים
(באחוזים)

הקצבה אינה מועברת כלל	מועברת ולא ידועה מידת שלמותה	הקצבה מועברת בחלקה	הקצבה מועברת בשלמותה	סך-הכל	צורת המגורים
31.0	3.4	3.9	61.7	100.0	סך-הכל
37.8	2.2	2.2	57.8	100.0	המיופה גר באותה דירה
16.7	6.7	10.0	66.7	100.0	גר באותה שכונה
18.4	5.3	5.3	71.0	100.0	גר במקום אחר בעיר
(33.3)	-	-	(66.7)	(100.0)	גר בעיר אחרת

הלוח מצביע על אחוז גבוה מאד (31%) של מיופי כח שאינם מעבירים כלל את הקצבה לבעליה ועל המעבירים אותה באפן חלקי - כ-4%.

לכאורה זו תמונה מדאיגה אך ניתוח שעורים אלו לפי צורת מקום המגורים של בעל הקצבה והמיופה, מחליש "דאגה" זו.

מסתבר כי קרוב ל-40% מכלל מיופי הכח הגרים עם בעל הקצבה, אינם מעבירים אותה לבעליה, לעומת אחוזים נמוכים בהרבה בקטגוריות של צורות מגורים אחרות. הסיבה לכך היא שברוב המקרים, בעל הקצבה סמוך על שולחנו של מיופה הכח או שיש לשניהם קופה משותפת.

כמובן שבתנאים אלה אין שום משמעות לאי העברת הקצבה, כפי שנראה בלוח הבא.

לוח ד' - בעלי הקצבה שאינם מקבלים את קצבתם, לפי סיבות:

סיבה אחרת	הקופה משותפת	מקימו ולא נעים לקחת את הקצבה	סמוך לשולחנו ויש הסכם ביניהם	סך הכל	מקום מגורים
7.8	57.8	14.1	20.3	100.0	סך-הכל
1.9	69.2	3.8	25.0	100.0	גר באותה דירה
-	20.0	80.0	-	100.0	גר באותה שכונה
50.0	-	50.0	-	100.0	במקום אחר בעיר
100.0	-	-	-	100.0	מחוץ לעיר

מתוך כל המקרים בהם לא הועברה הקצבה לבעלה, נמצאו בקושי רב שני מקרים שלגביהם לא צוינה סבה מספקת לאי העברת הקצבה. מקרים אלו מהווים כאחוז מכלל המקרים שנחקרו.

בנוסף לבעלי הקצבה שקצבתם אינה מועברת כלל ע"י מיופה הכח ישנם בעלי קצבה שמקבלים חלק מהקצבה.

מסתבר כי כ-6% מכלל בעלי הקצבה שקצבתם מועברת ע"י המיופה, אינם מקבלים אותה בשלמותה (אחוז זה התקבל ע"י השוואת תשובות הנחקרים אודות גובה הסכום שהשתלם להם ע"י המיופה עם סכום הקצבה ששולם) וגם אינם יודעים מהו הסכום לו הם זכאים. קבוצה זו מהווה כ-4% מכלל המרואינים.

המסקנה מכאן היא כי ב-5% מכלל מקבלי הקצבות באמצעות מיופה כח, שאינם מקבלים את קצבתם כלל או שאינם מקבלים אותה במלאה - קיים חשש לאפשרות ניצול לרעה ע"י מיופה הכח.

יש להדגיש שניתוח זה אינו מצביע על אחוז מקרים שנמצאו כ"מנוצלים" אלא מצביע על האחוז שמבחינה פוטנציאלית חשוף לניצול מסוג זה.

6. ממצאים נוספים

א. היחס לפתיחת חשבון בבנק

מאחר ואחת האלטרנטיבות העיקריות לתשלום הקצבה באמצעות בתי הדאר, הנה פתיחת חשבון בבנק נבדקה גם עמדתם של בעלי הקצבה בענין זה.

הסתבר שרק ל-9% מכלל המרואינים יש חשבון בבנק לעומת כ-30% מקבלי קצבה בבנק באוכלוסיה הכללית. כ-7.5% מהמרואינים מעוניינים להעביר את קצבתם לחשבון בבנק.

הסיבות העיקריות להעדפת הדאר הן: אמון רב יותר בבית הדאר הנובע בעיקר משמרנותם וחסר ידיעתם את נהגי התשלום בבנק, המחבטא בגישה המיחסת לשמירת כסף בבנק, תכונות של חסכון בלבד. לכן טען חלק גדול מהמרואינים שהוא זקוק לכסף באופן מידי להוצאות שוטפות.

חלק אחר טען (כ-16%) כי מאחר והעניינים הכספיים ממילא מסודרים ע"י אחרים, אין לגביהם כל משמעות או חשיבות לשינוי במקום התשלום.

ב. מידת שביעות הרצון מהתנאים בדאר

15% מכלל הקשישים אינם שבעי רצון מהתנאים בבית הדאר, גורם המשפיע על נטיתם לפדות את הקצבה באמצעות מיופה כח.

הסיבה העיקרית לאי שביעות הרצון היא העדר תנאים פיסיים מתאימים כגון: קיום ספסלים במידה מספקת, גורם שהוא בעל חשיבות רבה לקשישים הנאלצים להמתין בתור לעיתים זמן רב בשל הלחץ הגדול בבית הדאר, בעיקר בימי התשלום הראשונים.

בד"כ הובעה שביעות רצון מיחסם של פקידי הדאר.

ג. גביה קולקטיבית בבתי אבות

פעולות ההפגשה העלתה כי קיימת תופעה של גביה קולקטיבית בבתי אבות. התופעה בלטה בעיקר בבית האבות המאוחד הקטמון בירושלים, בו פדה אדם אחד קצבאות עבור עשרות אנשים.

תופעה זו נבדקה אף היא באמצעות מראינים אשר בקרו בבית האבות, ראינו חלק מהזקנים שקצבתם נפדתה ע"י אותו אדם וכך עיינו במסמכים הנוגעים לזקנים אלו הנמצאים ברשות הנהלת בית האבות.

נמצא כי מיופה הכח הוא עובד של בית האבות אשר אינו מוכר כלל ע"י "מיפי כוחו" שגם אינם ממלאים בעצמם את טפסי יפוי הכח ובמקרים מסוימים אף אינם חותמים עליו.

כמו כן נמצא כי העודת הזהות של זקנים שקצבתם נפדיה ע"י עובד המוסד, נמצאת באפן קבוע במשרד בית האבות.

רב שוכני בתי האבות חתמו בהכנסם למוסד, על הסכם הקובע כי חלק מסכום הקצבה יועבר לידי המוסד. בחלק מההסכמים נקבע כי סכום מסוים מהקצבה יועבר מידי חדש לזקן ובחלקם הוסכם על אחוז מסוים מסכום הקצבה.

הסכום הקבוע או האחוז נקבעו בהתחשב בסכום הראשון ששלם הזקן בהכנסו לבית האבות.

כל המרואינים טענו כי הסכום המשתלם להם מסכום הקצבה (בד"כ כ-20 לירות לחדש) אינו מספיק להוצאותיהם השוטפות. כמו כן נמצא כי הספח כלל לא מועבר לידי הזקנים בעלי הקצבה כך שאין להם אפשרות להשוות את הסכום המשתלם להם מידי בית האבות עם הסכום המשתלם ע"י המוסד לבטוח לאומי ואין להם אפשרות לעקב אחרי שינויים והעלאות החלים בשעורי הקצבה או בשעורי ההטבה הסוציאלית.

ד. ליקויים ארגוניים בשיטה

מתוך בדיקת טפסי יפוי הכח, אשר הועברו למוסד לביטוח לאומי, מידי בתי הדאר, בהם נערכה הבדיקה, נמצא כי התשלום על פי טפס יפוי הכח חורג במקרים רבים מהמסגרת החוקית שלו משום שטפסים רבים לא ממולאים כראוי וכפי שצריך. פרטי זהות חסרים ופרטים ונתונים רבים כתובים בצורה משובשת ובלתי ברורה. לעיתים (כפי שכבר הוזכר) החתימה איננה של בעל הקצבה.

מסתבר שפקידי הדאר אינם בודקים כראוי את הטפסים וכנראה גם אינם מבקשים תעודות זהות לשם אימות הפרטים בטפס, אם מפאת לחץ עבודה וחסר זמן ואם משום שמיופי הכח נעשים, במשך הזמן, מוכרים לפקידים.

אמנם, סקר זה לא יוכל להצביע בודאות על מקרים של תרמית אך ליקויים אלה עשויים להוות פתח למקרים של תרמית וניצול לרעה, מה גם שמעצם מהותם הם מהווים הפרה של החק.

מ ס ק נ ו ת

1. מהניתוח לעיל מסתבר שכ-5% מכלל בעלי הקצבה "חשופים" לסכנה של שמוש בלתי כשר בשיטה הנהוגה בבית הדאר, המאפשרת פדיון הקצבה באמצעות מיופה כח. כאמור, זוהי אוכלוסיה ה"חשופה" לכך באופן פוטנציאלי, על פי האינדיקטורים השונים שנבחרו לבדיקה זו.
יתכן שהשמוש לרעה בפועל הוא מצומצם יותר.
2. הסתבר שהרב המכריע של פודי הקצבה, בדרך זו הנם אנשים בגיל גבוה שבריאותם רופפת והשכלתם נמוכה. חלקם הגדול אינם יודעי קרא וכתב.
חלק מגורמים אלה יפעל, כנראה, גם אם יקבלו אנשים אלה את הקצבתם באמצעות חשבון בבנק. על מנת לוודא זאת יש לתכנן מחקר שיבדק את ליקוייה ויתרונותיה של שיטת השלום הקצבה בבנק.
3. כדי לצמצם כיום את מימדי התופעה, ניתן בשלב ראשון:
 - א. לשפר את התנאים בבתי הדאר ובעיקר לדאג לתוספת ספסלים (חשוב במיוחד בסניף הדאר בשכונת מאה שערים), לפתח סניפים או אשנבי דאר במקומות נוספים כך שהתנאים בבתי הדאר והמרחק הגיאוגרפי לא יהיו גורמים מרתיעים לפדיון עצמי.
 - ב. חלק ניכר מבעלי הקצבה מרותקים למטה או לכסא. יתכן שאפשר למצא דרך להביא את הקצבה לביתם באמצעות מתנדבים, לשלח את הקצבה לביתם בדאר וכו'. לצורך איתורם של אנשים אלו יש לחשב על דרך לקבלת אינפורמציה על מידת בריאותם או על מידת נידותם הפיזית.
 - ג. מאחר והתברר שבמקרים רבים אין הספח מועבר יחד עם הקצבה, רצוי להביא לידיעת צבור מקבלי הקצבות את חשיבותו של הספח, באמצעים המתאימים.
 - ד. יש להסב את תשומת לבם של פקידי הדאר לתופעה החמורה של אי מילוי נכון של טפסי יפוי הכח, השמטת נתונים חשובים מהטפס והחתמת הטפס ע"י מיופה הכח, במקום ע"י בעל הקצבה.

ס ו כ ם

בעקבות ממצאי הסקר התכדו לפחות חלק מהחששות על תופעה של ניצול לרעה, במימדים גדולים, בשיטה של פדיון הקצבה באמצעות יפוי כח בבתי הדאר.

על מנת למצות את הנושא נבדקת כעת האפשרות להרחיב את הבדיקה בשתי קטיגוריות:

1. מקבלי קצבה בבנק הדאר שלא גבו את קצבתם במשך שלש פעמים רצופות.

במקרה שהקצבה לא נפדית במשך 3 חודשים רצופים היא מופסקת באופן אוטומטי ע"י שירות המיכון.

ההשערה היא שבנוסף לאלו שלא פדו את קצבתם מפאת מוות, הגירה וכו' ישנם גם בעלי קצבה שאינם מסוגלים לפדותה בעצמם ואיך הם יכולים להעזר בשירותיו של מיופה כח.

בדיקת קבוצה זו תעמוד על הסיבות לאי פדית הקצבה ועל האפשרויות להעביר את הקצבה ליד בעליה בדרכים אחרות.

2. מקבלי קצבאות באמצעות בנקים פרטיים:

א. במוסד נעשתה לאחרונה פעולה מטעם מחלקת הכספים, היוזמת העברת הקצבאות של מקבלי קצבה בבנק הדאר לבנק פרטי.

נשלחו כ-10,000 פניות למקבלי קצבאות זו"ש במספר בתי דאר בשלשת הערים הגדולות ובהן הועלתה האפשרות לפתוח חשבון בבנק פרטי ולהעביר את תשלום הקצבה אליו. אחוז התשובות החיוביות שנתקבל הוא 17.3. מקרב בעלי הקצבה שפתחו ביזמת המוסד חשבון בבנק יחקר מדגם כדי לברר כיצד רואה מקבל הקצבה את ההבדלים בין שתי שיטות התשלום, מהם היתרונות והליקויים בכל אחת מהשיטות הנ"ל ומהן הסיבות שהביאוהו לשנות את השיטה.

ב. במקביל לפעולה זו תערך בדיקה של כל החשבונות המשותפים בבנקים פרטיים דהיינו של אנשים שונים המקבלים את הקצבה באותו חשבון בנק.

פעולה זו תעשה על מנת לבדוק אם ישנם מקרים של חשבונות משותפים החורגים מהמסגרת שמאפשר החוק (סעיף 137) מחשבון משותף המותר על פי פסק דין של בית דין לעבודה או חשבון משותף שעליו הוסכם בהסכם עם הבנקים.

ח ס ב ר י ם ל ל ו ח ו ת

- לוח 1 - שעור פדיון הקצבה בשלשת ימי התשלום
- לוח זה כולל רק מקבלי קצבת זו"ש לפי החק ולא כולל מקבלי קצבה שלא לפי חק אשר קצבתם מתחילה להשתלם ב-25 לחדש לעומת 28 לחדש - למקבלי קצבה לפי החק.
- לוח 2 - שעור פודי קצבה באמצעות יפוי כח, לפי סניפים
- בלוח זה כוללים הנתונים גם את מקבלי קצבה שלא לפי החק ומכאן הסתירה עם הלוח הקודם, בנתונים.
- לוח 6 - לוח השוואתי של התפלגות בעלי הקצבה לפי גיל
- הנתונים של אוכלוסית הסקר מתייחסים לכל סוגי הקצבאות ואילו נתוני האוכלוסיה הכללית של מקבלי קצבת זו"ש אינם כוללים מקבלי קצבת שאירים בשל חוסר אינפורמציה, דבר העלול לגרום להטיה מסוימת בהשוואה.
- לוח 10 - מקבלי הקצבה לפי יחס הקרבה של מיופה הכח ומקום מגוריו
- בנתונים על יחס הקרבה של מיופה הכח לבעל הקצבה קימת הבחנה בין בן זוג המקבל קצבה באותו בנק דאר לבין בן זוג שאינו מקבל כלל קצבה או אינו מקבל אותה באותו בית דאר.
- זאת משום שאדם הפודה את קצבתו שלו ממילא פודה את קצבת בן זוגו כאשר היא משתלמת באותו בית דאר ולכן אין הסדר זה מצביע, בד"כ, על אי יכולתו של מיופה הכח לפדות בעצמו את הקצבה.

לוח 15 - בעלי הקצבה שמקבלים ואינם מקבלים את הספח, לפי מידת ידיעתם על הספח ומידת השוואת הסכומים

החל ביוני 1970 הונהג ספח בקבלות הדאר, אשר נחלש ונמסר לפודה הקצבה בבנק הדאר. בספח רשומים נתוני הזהות של בעל הקצבה וסכום הקצבה המשתלם. "משוויים" ו"אינם משוויים" - הכוונה להשוואתו של בעל הקצבה את סכום הקצבה המשתלם לו ע"י מיופה הכח עם הסכום המצויין בספח.

לוח 17 - בעלי הקצבה לפי מידת זהות סכום הקצבה המועבר אליהם עם הסכום המשולם ע"י המוסד

לוח זה משווה את סכום הקצבה המועברת ע"י מיופה הכח לבעליה עם הסכום ששולם ע"י המוסד לבטוח לאומי בהתאם לרשום ברשימת התשלומים של אותו חדש. בכל מקרה שהססיה בין שני הסכומים לא עלתה על 5 לירות, נרשמו הסכומים כזהים, בגלל נסיתם של המרואינים לעגל את הסכומים. במקרה שהססיה עלתה על 5 לירות, נרשמו הסכומים כבלתי זהים. כוונת פעולה זו להשוות את הערכת המרואין את מידת שלמותה של הקצבה המועברת אליו עם גדלה האמיתי.

לוח 18 - החזרת תעודת הזהות ע"י מיופה הכח; לפי מקום מגוריו

כאשר מיופה הכח פודה קצבה הוא חייב להצטייד בתעודת זהותו של בעל הקצבה. לוח זה מצביע על מספר מיופי הכח שאינם מחזירים כלל את תעודת הזהות לבעליה לעומת המחזירים את התעודה עם תשלום הקצבה והמחזירים אותה במשך החדש.

לוח 19 - יחסם של בעלי הקצבה לתשלום קצבתם בבנק

כל המרואינים נשאלו אם יש להם חשבון בבנק. אלו שהשיבו תשובה חיובית נשאלו אם הם מעוניינים להעביר את קצבתם לחשבונם בבנק ואלו שהשיבו תשובה שלילית נשאלו אם הם מעוניינים לפתח חשבון בבנק על מנת שתהיה אפשרות לשלם את קצבתם בבנק.

לוח 20 - מקבלי הקצבה לפי הסיבות שצוינו לאי רצונם לקבל את הקצבה בבנק

בין הסיבות האחרות שצוינו: אי ידיעת קרא וכתב, הדאר פתוח פחות שעות ביום בהשוואה לבנק, אין בנק בסביבה, אין זמן לחכות בתור, בבנק יש יותר הוצאות (דמי עמלה) ויותר פורמליות.

לוח 21 - מידת שביעות הרצון מהתנאים בדאר

האינדיקטורים לבחינת התנאים בדאר הם:

(א) קיומם של ספסלים מספיקים לצורך המתנה בתור;

(ב) יחסם של פקידי הדאר לקהל פודי הקצבה.

בקטיגורית שבעי הרצון כלולים שבעי הרצון משני האינדיקטורים הנ"ל בקטיגורית: אינם שבעי רצון כלולים כל אלו שלא היו שבעי רצון לפחות מאחד מהאינדיקטורים הנ"ל.

לוח 22 - בעלי הקצבה לפי סוג הבטוח הרפואי שלהם

למספר האנשים שהעידו על עצמם כי אינם מבוטחים בשום ביטוח רפואי יש להתיחס בהסתיגות מאחר והתברר, על סמך הנתונים המצויים במוסד, כי חלק מהאנשים שטען כי אינו מבוטח כלל בביטוח רפואי כלשהו, הנו מבוטח באמצעות המוסד לבטוח לאומי ומשרד הסעד (לאחר הברור לא נכלל חלק זה בקטיגורית ה"לא מבוטחים").

לוחות

לוח 1

שעור פדיון הקצבה בשלשת ימי התשלום הראשונים, לפי סניפי דאר

פודי קצבה בשלשת הימים (ממוצע בשלשת החדשים)		סך הכל מקבלי קצבה	סניף
אחוזים	מספרים מוחלטים		
61.2	4638	7583	סך-הכל
67.6	396	586	קרית יובל
49.7	751	1510	מאה שערים
71.2	487	684	עמק רפאים
58.2	1195	2052	מחנה יהודה
64.0	1153	1802	רמת גן
69.1	656	949	רמת יצחק

לוח 2

שעור פודי קצבה באמצעות יפוי כח לפי סניף (ממוצע של 3 חודשי הבדיקה)

פדו עם יפוי כח בממוצע בשלשת החדשים		פדו בממוצע בשלשת החדשים בשלשת הימים	סניף
אחוזים	מספרים מוחלטים		
19.0	931	4897	סך-הכל
-	-	-	-
20.0	93	461	קרית יובל
24.5	200	816	מאה שערים
17.6	87	507	עמק רפאים
20.7	256	1234	מחנה יהודה
16.4	198	1204	רמת גן
14.4	97	675	רמת יצחק

לוח 3

שעור מקבלי קצבה באמצעות יפוי כח, באפן קבוע, לפי סניף

פרו שלש פעמים רצופות עם יפוי כח		פרו שלש פעמים רצופות	סניף
אחוזים	מספרים מוחלטים		
13.6	455	3356	סך - הכל
9.1	34	372	קרית יובל
18.9	94	498	מאה שערים
12.3	43	350	עמק רפאים
17.0	139	819	מחנה יהודה
10.2	86	843	רמת גן
12.4	59	474	רמת יצחק

לוח 4

מקבלי הקצבה לפי מצב משפחתי באוכלוסית הסקר ובאוכלוסיה הכללית של מקבלי קצבות ז"ש

אוכלוסית מקבלי קצבות ז"ש		מקבלי קצבות באמצעות יפוי כח		מצב משפחתי
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	
100.0	150.100	100.0	206	סך - הכל
53.2	4.875	1.4	3	רוק
54.2	81.341	36.4	75	נשוי
37.7	56.517	61.2	126	אלמן
4.2	6.199	1.0	2	גרוש
0.8	1.168	-	-	נפרד

לוח 5

לוח השוואתי של בעלי קצבה לפי מין באוכלוסית הסקר ובאוכלוסית מקבלי קצבות ז"ש

מקבלי קצבות באמצעות מיופי כח	מ י נ	
	מספרים מוחלטים	אחוזים
אוכלוסית מקבלי קצבות ז"ש	אחוזים	מספרים מוחלטים
100.0	100.0	206
50.3	28.6	59
49.7	71.4	147
		סך-הכל
		גברים
		נשים

לוח 6

לוח השוואתי של מקבלי קצבה לפי גיל

מקבלי קצבות באמצעות מיופי כח	ג י ל	
	מספרים מוחלטים	אחוזים
אוכלוסית מקבלי קצבות ז"ש*	אחוזים	מספרים מוחלטים
100.0	100.0	206
13.1	11.7	24
29.5	17.5	36
28.5	24.3	50
15.4	15.5	32
9.5	21.4	44
3.7	6.8	14
0.3	2.9	6
		סך-הכל
		60 - 64
		65 - 69
		70 - 74
		75 - 79
		80 - 84
		85 +
		לא ידוע

* לא כולל סיכום של מקבלי קצבת שאירים.

לוח 7

מקבלי קצבה לפי סיבות לאי פדיית הקצבה באפן עצמי

אחוזים	מספרים מוחלטים	ה ס י ב ה
100.0	206	סך - ה כ ל
14.6	30	רתוק למטה או לכסא
41.8	86	מתקשה בהליכה
19.9	41	בריאות רופפת
4.9	10	בן הזוג פודה עבור שניהם
5.3	11	אין פנאי ללכת לבית הדאר
1.9	4	בית הדאר מרוחק ממקום המגורים
6.3	13	הציפיה בבית הדאר מעיפת
2.4	5	אינו מסוגל בגלל עוורון או חרשות
1.9	4	אינו יודע קרא וכתב
1.0	2	לא נמצא בבית תקופה ממושכת

לוח 8

מקבלי קצבה לפי פדיה עצמית בעבר

אחוזים	מספרים מוחלטים	פדיה עצמית בעבר
100.0	206	סך - ה כ ל
55.3	114	פדו בעצמם בעבר
44.7	92	לא פדו בעצמם מעולם

לוח 9

מקבלי קצבה לפי מידת קביעותו של מיופה הכח

אחוזים	מספרים מוחלטים	קביעותו של מיופה הכח
100.0	206	סך - ה כ ל
83.5	172	אותו אדם פודה תמיד
10.7	22	אותו אדם פודה לעיתים קרובות
5.8	12	אותו אדם פודה לעיתים רחוקות

מקבלי הקצבה לפי יחס הקרבה אל מיופה הכח ומקום מגוריו

יחס הקרבה	סך-הכל	גר עם בעל הקצבה בדירה	גר עם בעל הקצבה באותה שכונה	גר במקום אחר בעיר	גר ביישוב אחר
מספרים					
סך-הכל	206	137	29	37	3
בן-בת זוג שאינו מקבל קצבה בבית הדאר	13	13	-	-	-
בן-בת זוג המקבל קצבה באותו בית דאר	38	38	-	-	-
בן - בת	100	55	14	29	2
אח - אחות	16	10	3	3	-
קרוב אחר	30	19	7	3	1
שכן	3	1	1	1	-
ידיד	5	1	4	-	-
אחר	1	-	-	1	-
אחוזים					
סך-הכל	100.0	66.5	14.1	18.0	1.5
בן-בת זוג שאינו מקבל קצבה בבית הדאר	100.0	100.0	-	-	-
בן-בת זוג המקבל קצבה באותו בית דאר	100.0	100.0	-	-	-
בן - בת	100.0	55.0	14.0	29.0	2.0
אח - אחות	100.0	62.5	18.7	18.7	-
קרוב אחר	100.0	63.4	23.3	10.0	3.3
שכן	100.0	33.3	33.3	33.3	-
ידיד	100.0	20.0	80.0	-	-
אחר	100.0	-	-	100.0	-

בעלי הקצבה לפי מידת שלמות העברת הקצבה ומקום המגורים

מקום המגורים	מועבר סכום כלשהו מהקצבה				
	סך-הכל	הסכום מועבר בשלמותו	הסכום מועבר בחלקו	המרוויחין לא יודע כמה הועבר לו	
			מזחלטים	מספרים	
סך - הכל	206	127	8	7	64
המיופה גר באותה דירה	135	78	3	3	51
המיופה גר באותה שכונה	30	20	3	2	5
המיופה גר במקום אחר בעיר	38	27	2	2	7
המיופה גר ביישוב אחר	3	2	-	-	1
			אחוזים		
סך - הכל	100.0	61.7	3.9	3.4	31.0
המיופה גר באותה דירה	100.0	57.8	2.2	2.2	37.8
המיופה גר באותה שכונה	100.0	66.7	10.0	6.7	16.7
המיופה גר במקום אחר בעיר	100.0	71.0	5.3	5.3	18.4
המיופה גר ביישוב אחר	100.0	66.7	-	-	33.3

הסיבות לאי העברת הקצבה לפי צורת המגורים של מיופה הכח

מקום המגורים	סך-הכל	סמוך לשולחנה ויש הסכם ביניהם	מקימו ולא נעים לקחת את הקצבה	הקופה משותפת	סיבה אחרת
		מ ס פ ר י ם		מ ו ח ל ט י ם	
סך - הכל	64	13	9	37	5
המיופה גר באותה דירה	52	13	2	36	1
המיופה גר בשכונה	5	-	4	1	-
גר במקום אחר בעיר	6	-	3	-	3
גר מחוץ לעיר	1	-	-	-	1
		א ח ו ז י ם			
סך - הכל	100.0	20.3	14.1	57.8	7.8
המיופה גר באותה דירה	100.0	25.0	3.8	69.2	1.9
המיופה גר בשכונה	100.0	-	80.0	20.0	-
גר במקום אחר בעיר	100.0	-	50.0	-	50.0
גר מחוץ לעיר	100.0	-	-	-	100.0

מקבלי הקצבה לפי צורת מילוי טפס יפוי הכח ורמת ההשכלה

אינם ממלאים הטפס בעצמם			ממלאים בעצמם	סך-הכל	רמת ההשכלה
אינם חותמים	חותמים על הטפס	סך-הכל			
מוחלטים					
21	128	149	57	206	סך-הכל
12	80	92	21	113	לא למד כלל
5	37	42	12	54	בית ספר יסודי, חדר
4	11	15	24	39	בית ספר על יסודי ויותר
אחוזים					
10.2	62.1		27.7	100.0	סך-הכל
10.6	70.8		18.6	100.0	לא למד כלל
9.3	68.5		22.2	100.0	בית ספר יסודי, חדר
10.3	28.2		61.5	100.0	בית ספר על יסודי ויותר

מקבלי קצבה שאינם ממלאים בעצמם את הטפס לפי: חותמים ולא חותמים על הטפס ולפי מקום מגוריו של מיופה הכח

מקום המגורים	סך-הכל	חותמים בעצמם	אינם חותמים
סך - הכל	149	128	21
גר עם בעל הקצבה בדירה	96	86	10
גרים באותה שכונה	21	18	3
גר במקום אחר בעיר	27	22	5
גר ביישוב אחר	5	2	3

בעלי הקצבה שמקבלים ואינם מקבלים את הספח לפי מידת ידיעתם על הספח והשוואת הסכומים

מקבלים את הקצבה						סך-הכל	אינם מקבלים כלל את הקצבה	סך-הכל	
אינם מקבלים ספח			מקבלים ספח						
אינם יודעים על קיומו	יודעים על קיומו	סך-הכל	אינם משוויים	משוויים	סך-הכל				
23	4	27	54	61	115	142	64	206	מספרים מוחלטים
11.2	1.9	13.1	26.2	29.6	55.8	68.9	31.1	100.0	אחוזים

מקבלי קצבה שאינם משוויים את הסכום המועבר להם עם הסכום הרשום בספח לפי הסיבות לאי השוואה

אחוזים	מספרים מוחלטים	ה סי ב ה
100.0	54	סך - הכל
46.3	25	אי ידיעת קרא וכתוב
50.0	27	אמון במיופה הכח
3.7	2	סיבה אחרת

בעלי הקצבה לפי מידת זהות סכום הקצבה המועבר אליהם
עם הסכום המשולם ע"י המוסד לביטוח לאומי

לא ידוע כמה מגיע	הסכום אינו כל המגיע לו	הסכום הוא כל המגיע לו	סך-הכל	מידת זהות הסכום עם הסכום הרשום ברשימת התשלומים
מוחלטים		מספרים		
13	3	126	142	סך - הכל
4	3	120	127	הסכום זהה
4	-	4	8	הסכום אינו זהה
5	-	2	7	הסכום ששולם אינו זכור
אחוזים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך - הכל
30.8	100.0	95.2	89.4	הסכום זהה
30.8	-	3.2	5.6	הסכום אינו זהה
38.4	-	1.6	4.9	הסכום ששולם אינו זכור

בעלי הקצבה לפי מקום מגוריהם ומידת החזרת תעודת זהות

התעודה נמצאת תמיד בידי המיופה	התעודה מוחזרת במשך החדש	התעודה מוחזרת עם התשלום	סך-הכל	מקום המגורים	
מספרים				סך - הכל	
51	23	129	203		
31	17	87	135		המיופה גר באותה דירה
9	2	17	28		המיופה גר באותה שכונה
10	4	23	37		המיופה גר באותה העיר
1	-	2	3		המיופה גר ביישוב אחר
אחוזים				סך - הכל	
25.1	11.3	63.6	100.0		
23.0	12.6	64.4	100.0		המיופה גר באותה דירה
32.2	7.1	60.7	100.0		המיופה גר באותה שכונה
27.0	10.8	62.2	100.0		המיופה גר באותה העיר
33.3	-	66.7	100.0		המיופה גר ביישוב אחר

בעלי הקצבה לפי יחסם להעברת הקצבה לחשבון הבנק

לא קיים חשבון בבנק			קיים חשבון בבנק			סך-הכל	
אינם מעוניינים לפתח חשבון בבנק	מעוניינים לפתח חשבון בבנק	סך-הכל	אינם מעוניינים להעביר	מעוניינים להעביר הקצבה לחשבון	סך-הכל		
175	13	188	16	2	18	206	מספרים מוחלטים
93.1	6.9	100.0	88.9	11.1	100.0	-	אחוזים

בעלי הקצבה לפי הסיבות שציינו לאי רצונם לקבל את הקצבה בבנק
(כולל תשובות האנשים שלהם חשבון בבנק)

אחוזים	ה סי ב ה
100.0	סך - הכל
32.5	צורך מידי בכסף להוצאות שוטפות
30.4	יותר נח בבית הדאר
16.2	אחרים מסדרים את העניינים הכספיים
6.8	אני רגיל בדאר ואינני מוכן לשנות
5.2	בית דאר קרוב יותר לבית
2.6	איך אמוך בבנקים
6.3	סיבות אחרות

מידת שביעות הרצון מהתנאים בדאר, לפי בתי הדאר שנחקרו

סניף הדאר	סך-הכל	שבעי רצון	אינם שבעי רצון* אינם	חסרי ידיעה על התנאים בדאר
סך - הכל				
	206	157	32	17
מאה שערים	42	23	11	8
מחנה יהודה	57	48	4	5
עמק רפאים	21	17	3	1
קרית יובל	16	3	11	2
רחביה	4	2	2	-
רמת-גן	38	36	1	1
רמת יצחק	28	28	-	-
סך - הכל				
	100.0	76.2	15.0	8.7
מאה שערים	100.0	54.8	26.2	19.0
מחנה יהודה	100.0	85.7	5.4	8.9
עמק רפאים	100.0	81.0	14.3	4.8
קרית יובל	100.0	18.8	68.8	12.5
רחביה	100.0	50.0	50.0	-
רמת-גן	100.0	92.3	2.6	5.1
רמת יצחק	100.0	100.0	-	-

* מחובם - 30 אינם מרוצים בגלל העדר ספסלים מספיקים בבית הדאר.

בעלי הקצבה לפי סוג הבטוח הרפואי

אחוזים	מספרים מוחלטים	סוג הבטוח הרפואי
100.0	206	סך - הכל
19.9	41	אינם מבוטחים
24.7	51	חברות עם זכויות מלאות
4.4	9	חברים עם הגבלה בגלל מחלה
17.5	36	מבוטחים כהורה של חבר
18.9	39	בטוח רפואי באמצעות המוסד והסעד
10.7	22	מרפאה עירונית
2.3	5	אחר
1.5	3	לא ידוע

